

AASTAARUANNE 2003

I. EELARVE

2003. a olid raamatukogu tulud **31,093 mln kr** (2002. a – 37,791 mln kr), kulud **31,883 mln kr** (2002. a 31,750 mln kr; vt lisa I, tabel 1).

Eelarve ülekulu põhjustasid lugemissaalide ümberkorraldamine ning üleminek koristusteenuse sisseostmisele alates septembrikuust. Need kulutused olid ühekordse iseloomuga, mistõttu saab neid 2004. ja järgnevatel aastatel vältida. Lugemissaalide ümberkorraldamise käigus ühendati teaduskirjanduse-, õppekirjanduse ja ajakirjade lugemissaalid valdkonnalugemissaalideks. Kaotati senine eraldiseisev õppekirjanduse kogu, sh kinnine hoidla, mille asemel sisustati 2. korrusele (endine kataloogimisosakonna tööruum) iseteeninduslik avahoidla ning 40-kohaline arvutiklass. Arvutite ostu (0,6 mlj kr) ja suure osa remondi (1,2 mlj kr) eest ei maksnud raamatukogu. Ruumide sisustus (riiulid, töölaud) osteti raamatukogu eelarvest. Ümberkorralduste tulemusena paranes kasutajate töökeskkond ning mõnevõrra ka hoidlatöötajate töötingimused. Neid ümberkorraldusi oli vaja teha komplekselt, edasilükkamisega oleksid tulevikus töökorralduses kaasnenum raskesti lahendatavad logistilised probleemid.

Suurim eelarve ülekulu oli personalikulude real. 2003. a kavatseti üle minna koristusteenuse sisseostmisele ja vastavalt planeeriti ka eelarves tööjõukulud väiksemana (esimene koristusteenuse riigihange ebaõnnestus protestide tõttu). Koristusteenuse sisseostmise tulemusena vähenes ametikohtade arv raamatukogus, paranes koristuse kvaliteet, kuid suurenesid otsesed kulud koristusele.

Konverentsikeskuse omatuludest osteti juurde veel üks *data*-projektor. Kuna raamatukogu eelarvest pole võimalik keskuse arendamist rahastada, esitati ülikoolile siselaenu saamiseks äriplaan, mille finantsdirektor ja rektoraat kiitsid põhimõtteliselt heaks. Laenu saamine viibib.

Vaatamata taotlustele pole raamatukogule juba aastaid eraldatud raha kapitaalremondiks. 1999. aastal valminud ventilatsioonisüsteemi renoveerimise projekt vananeb moraalselt, hoidlate rahvusvaheliselt tunnustatud nõuetele mittevastava mikrokliima tõttu on tõsisel ohus kogude säilivus. Lugemissaalides (v.a endine õppekirjanduse lugemissaal), hoidlates, enamikus tööruumides ning koridorides pole kahekümne aasta jooksul olnud võimalik teha elementaarsetki sanitaarremonti.

II. TÖÖTAJAD

Aasta lõpul (seisuga 31.12.2003) oli raamatukogus 234 töötajat (204,25 täidetud ametikohta), sh

- kvalifitseeritud raamatukogutöötajad 146
- kvalifitseeritud spetsialistid 27,5
- muu personal 31,25.

Seoses koristusteenuse sisseostmisega alates 1. septembrist 2003. a vähenes abi- ja tehniliste töötajate arv 27 võrra. Viimase viie aasta jooksul on töökohtade arv raamatukogus vähenenud 81,75 võrra (1999. a 286 töökohta – 2003. a lõpuks 204,25).

Akadeemilise kõrgharidus oli 122 (raamatukogunduslik – 14), rakendus- kõrgharidus 5 (raamatukogunduslik – 5) ning keskharidus 68 (raamatukogunduslik – 3) töötajal. Teaduskraadiga töötajaid oli 8 (ajalookandidaat: H. Tankler, A. Tering; magister: L. Dubjeva, M. Fedin, T. Kuusik, K. Pai, V. Seiler, L. Sooväli).

Oluliseks uuenduseks personalitöös oli keskastmejuhtide (osakonnajuhatjad) hindamise (hindajad: alluvad, kolleegid, koostööpartnerid, vahetu töökorraldaja) ning töötajatega arenguveestluste läbiviimine.

Eesti Vabariigi 85. aastapäeva puhul autasustas EV President käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhatajat Mare Randa Valgetähe V klassi medaliga. Raamatukoguhoidja Ilmar Vene pälvis Tartu Kultuurkapitali 2003. a aastapreemia; Moonika Teemus sai üliõpilaste teadustööde konkursil Haridus- ja Teadusministeeriumi I preemia töö eest “Reisides toas: pano-, kosmo- ja dioraamadest Tallinnas ja Tartus (1826–1850)”.

Vanemteadur Hain Tankler valiti Euroopa Teaduste Akadeemia korrespondentliikmeks.

Raamatukogu 201. aastapäeval said:

raamatukogu **teenetemärgi**:

- Maare Kümnik – Tartu Ülikooli bibliograafia koostamise, raamatukogu vaimsure hoidmise ja edasikandmise eest (märk nr 26)
- Elna Hansson – haruldaste eestikeelsete trükiste kogu loomise, uurimise ning tutvustamise eest (märk nr 27)
- Rein Saukas – toimetajatöö ning Tartu Ülikooli Raamatukogu aasta- raamatute 1995–2001 koostamise eest (märk nr 28)

- Birute Klaas, Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna dekaan, prof – toetuse ning koostöö eest (märk nr 29)
- Jaak Järv, Tartu Ülikooli Raamatukogu nõukogu esimees, TÜ füüsika-keemiateaduskonna dekaan, prof – toetuse ning koostöö eest (märk nr 30)
- Jüri Leps, Uppsala Ülikooli Raamatukogu käsikirjade osakonna raamatukoguhoidja – pikaajalise koostöö ja toetuse eest (märk nr 31)

aastapreemia:

- Marika Liivamägi – initsiatiivika ja loomingulise tegevuse eest nii referendi kui tõlkijana
- Malle Ermel – aastapäevakonverentsi “Trükiväljaandest digitaalseni. Tartu Ülikooli Raamatukogu 200” ettevalmistamise ja läbiviimise eest 13.–14. okt 2002
- Ilona Smuškina – projektide “Ööraamatukogu” ja “*UTLIB. MARKET 02*” idee ja teostuse eest
- Tiina Kuusik ja Olga Einasto projekti “Ööraamatukogu” teostuse eest

tänukirja:

- Malle Ernits – lugemissaali *humaniora* ja *socialia* avakogu otstarbeka paigutussüsteemi väljatöötamise eest
- Silja Härm – silmapaistva referenditöö eest
- Avo Kartul – auviste, sh *Estica*-auviste kogu loomise eest
- Kristina Pai – “Puudutuse” eest
- Mare Rand – näituse “*RARA BIBLIOTHECAE*” eest Tartus ja Tallinnas
- Kadri Tammur – rariteetide kogu hooldamise, uurimise ja tutvustamise eest
- Tiina Tolli – silmapaistva referenditöö eest
- Anne-Ly Vaher – asjaliku ja sõbraliku asjaajamise eest
- Helju Vaidla – Biomeedikumi erialaraamatukogu käivitamise eest,
- Videofilmi “Minevikku hoides” loominguline kollektiiv: Ene Sarap (projektijuht), Maiga Davõdov, Anneli Jõgi, Hedvig Rajari, Reet Sonn, Tiina Tensing, Sirje Vesi.

Esile tõsteti Martin Nurme kunstnikutööd raamatukogu ilme värskendamisel ning näituste ning reklaamtrükiste kujundamisel.

Töötajate enesetäiendamine

Raamatukogu korraldusel toimusid järgmised koolitusüritused:

- Tagasiside andmise seminar (keskastme juhtidele; 5., 19. veebruar)
- Raamatukogu teenused ja sihtgrupid (teenindajatele; 20. veebruar; 19. märts)
- TÜR ja TTÜR referentide suvekool (2.–3. juuni)
- II kirjepäev (e-kataloogis ESTER osalevate raamatukogude töötajatele; 2. detsember)
- Arenguveustus – miks ja kuidas? (keskastme juhtidele; 5. detsember)
- Suhtlustreening referentidele (9., 16., 23. detsember).

Doktoriõppes TÜ-s jätkas kaks töötajat (L. Dubjeva, L. Sooväli); magistriõppes 10 (O. Einasto, M.-N. Ilus, G. Jürman, T. Liivamägi, J. Malaja, A. Metsoja, M. Murdvee, M. Poljakov, E. Sarap, M. Teemus).

III. ARENDUSTEGEVUS

2003. a arendusülesanded olid:

- e-raamatukogu arendamine
- füüsilise õpi- ja töökeskkonna arendamine
- koostöö arendamine ELNET Konsortsiumisse kuuluvate teadusraamatukogudega e-ajakirjade ja andmebaaside kasutuslitsentside hankimisel ja nendele juurdepääsu tagamisel
- koostöö arendamine ELNET Konsortsiumi raamatukogudega infosüsteemi INNOPAC rakendamisel, ühiste andmebaaside (ESTER, ARTIKKEL jt) loomisel
- koostöö Eesti Rahvusraamatukoguga raamatukogustandardite ning Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu raamatukoguhoidja kutsestandardi väljatöötamisel
- koostöö Haridus- ja Teadusministeeriumiga ning teadusraamatukogudega komplekteerimiskava väljatöötamisel.

Raamatukogu **füüsilise töö- ja õpikeskkonna kaasajastamiseks** ühendati ajakirjade, teaduskirjanduse ja õppekirjanduse lugemissaalid; õpikute hoidlakogu asemel loodi iseteeninduslik avakogu. Ümberkorralduse tulemusena:

- lihtsustus kogude paigutussüsteem (lugemissaalide ja hoidlate erinevad paigutussüsteemid olid lugejatele keerulised ning nõudsid palju konsul-

teerimist) ning loodi ühtsete põhimõtetega avakogud, mida on võimalik edaspidi suurendada

- on terviklik ülevaade olemasolevast uuest erialakirjandusest (enamik uusi trükiseid paigutatakse lugemissaali avariilule)
- väheneb lugejate ja töötajate ajakulu – õppekirjanduse hoidlakogu kaotamisega pole enam vaja õpikuid tellida (ja saada eitusi) mitmest kohast
- kadus vajadus teatmeteoste (iseäranis erialaste) ostmiseks mitmesse lugemissaali, mis võimaldab kokku hoida komplekteerimisraha
- korrastus elektronkataloog
- selgemalt piiritleti töötajate ülesanded ja eesmärgid
- lähitulevikus on võimalik optimeerida tööjookulu.

2003. a olid raamatukogul **koostöölepingud**:

- EV Riigikantseleiga “Tartu Ülikooli Raamatukogu Eurodokumentatsiooni keskusele Eesti avalikkusele: elektrooniline EL alane infotöö aastal 2003” (SRERT01019/2; 01.01.–31.12.2003; töörühma juht Ruth Tammeorg)
- Tartu Maavalitsusega “Tartumaa Euroinfokeskuse töö organiseerimine ja Euroopa Liidu alase informatsiooni jagamise korraldamine” (LRERT02199/4; 01.02.–30.09.2003; töörühma juht Ruth Tammeorg)
- Soome Kirjanduse Seltsiga raamatute restaureerimiseks (VRERT02016/1; 23.01.–31.12.2003; töörühma juht Ene Sarap)
- Kaitseministeeriumiga NATO Teabekeskuse töö korraldamiseks (töörühma juht Kärt Miil).

2003. a osales raamatukogu järgmistes **projektides**:

- Tartu Ülikooli Raamatukogu humanitaarteaduslike ja museoloogiliste kogude säilitamine, täiendamine ja kättesaadavaks tegemine (2000.–2006. a; projektijuht K. Pai)
- Eesti vanema kirjasõna digitaalne tekstikorpus (koostöö TÜ filosoofiateaduskonnaga, teaduslik juhendaja doktorant Liina Lukas)
- CULTOS (koostöö TÜ filosoofiateaduskonnaga, töörühma juht prof Jüri Talvet, projekti põhitäitja Marin Laak, raamatukogu poolt infotehnoloogiline toetus ja ruumid)
- eIFL (Electronic Information for Libraries; OSI Ida-Euroopa jt ülemineku- maade raamatukogudele suunatud projekt elektroonilise informatsiooni kättesaadavaks tegemiseks; Eesti koordinaator Marika Meltsas)

- DIEPER (Digitised European PERiodicals, EL projekt Alam-Saksimaa Riigi- ja Göttingeni Ülikooli Raamatukogu juhtimisel, Eesti koordinaator T. Liivamägi)
- Handbuch des personalen Gelegenheitsschrittums in europäischen Bibliotheken und Archiven (Osnabrücki Ülikooli Varajase uusaja kultuuriloo instituudiga; projektijuht üld- ja arendusosakonna referent M. Ermel, väliskirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Ü. Mölder)
- The UNIVE Project – Creating network-based e-university model for the small countries in the context of e-learning in Europe (EL programmi “Socrates” alaprojekti “Minerva” raames Eesti e-ülikooli projekti tööühm “Accessibility of information; exchange of study materials and courses”, juht T. Liivamägi).

Arenduskogus vastu võetud dokumendid:

- Liigitamisosakonna kirjeldus
- Kodumaise kirjanduse osakonna kirjeldus
- Teenindusosakonna kirjeldus
- Raamatukogude vahelise laenutuse keskuse kirjeldus.

Teenindustoimkonnas olid arutusel lugemissaalide ümberkorraldamisega seotud probleemid.

Kataloogitoimkonnas vastu võetud dokumendid:

- 9xx väljadest ja väljade kustutamisest (2001. a juhendi täiendamine)
- Nimeregistri parandamine ja tööst normikirjetega
- Teavikute kustutamise kord TÜ Raamatukogus.

Tartu Ülikooli arengukava [2004–]2008 *Humaniora* töögrupis osales Kristina Pai ning *Socialia* omas Kärt Miil.

Koostöös TÜ filosoofiateaduskonnaga jätkus infojuhtimise magistriõppekava ettevalmistamine.

Maikuu toimus teist aastat raamatumess “*UTLIB. MARKET*”. Tartu linn kaalub võimalust muuta edukas üritus üheks oma kultuurialaseks maineürituseks.

Aasta jooksul korraldati 74 näitust. Virtuaalnäituse “Lääne-Euroopa varane graafika” avamine oli sündmuseks ka muuseumimaailmas. Koos Läti Rahvusraamatukoguga tehtud näituse “Lätimaa ja Tartu Ülikool” avamisel pidas ettekande Läti TA president Jānis Stradiņš.

TÜ majandusteaduskonna ärijuhtimise II aasta magistrandid prof Maaja Vadi juhendamisel viisid läbi raamatukogu **organisatsioonikultuuri** uurimuse. Lisaks raamatukogu Interneti koduleheküljel ning ajakirjanduses avaldatule intervjueriti 17. novembril 36 töötajat. Enamik intervjueritustest olid oma tööga rahul ning nende suhtumine organisatsiooni (raamatukogusse) oli positiivne ning samastumismäär keskmisest kõrgem; selgesti avaldus valmisolek muutusteks ja orienteeritus kasutajatele. Häirivana toodi esile teadmatust raamatukogu eesmärkidest ja nende saavutamise teedest ning vähest võimalust rääkida kaasa otsustamisprotsessis.

IV. E-RAAMATUKOGU ARENDAMINE

Infotehnoloogiline infrastruktuur

Tänu nn Tiigriülikooli projektile ning Hansapanga toetusele sisutati kataloogisaalis ja teise korruse arvutiklassis (õppekirjanduse avahoidlas) kasutajatele 40 uut arvutiöökohta. Peاراamatukogus ja 6 haruraamatukogus on kokku 113 kasutajatele mõeldud arvutitöökohta. IBM kinkis 20 sülearvutit, mida pärast seadistamist on võimalik laenata lugejatele kohapeal kasutamiseks. Märgatavalt paranesid lugejate võimalused kopeerimis- ja skaneerimisteenuste ning arvutiväljatrükkide saamiseks. Tänu koostööle Tartu Linnavolikoguga on traadita Interneti ühendus Wifi võimalik konverentsisaalis ja selle vahetus ümbruses ning ka 1. lugemissaalis (loodusteadused, arstiteadus) kolmandal korrusel, kokku 7 % peاراamatukogu pindalast.

Osaliselt rakendati töösse infosüsteemi *INNOPAC Millennium*'i versioon. Saabus ka uus server, mille kasutusele võtmine lükkub 2004. aastasse. Paraku eeldab uus Java-põhine versioon märksa võimsamaid arvuteid, mistõttu kõigest 5% personalile mõeldud arvutites töötab infosüsteem häireteta; 25% käivitub, kuid töötab aeglaselt. Töötajate arvutite uuendamiseks pole raamatukogul raha. Vanaks hakkavad jääma ka serverid – põhiserveri koormuse vähendamiseks alustati iseseisva digitaalserveri loomist.

Elektroonilised kogud

2003. a oli TÜ-I 69 andmebaasi kasutuslitsents (vt lisa II), mis võimaldas juurdepääsu 11594 ajakirja täistekstile või referaadile; katsetuseks oli avatud 32 andmebaasi.

Järjest enam soovitakse elektroonilisi teatmeteoseid. Ülikooli arvutivõrgus on kättesaadavad “Britannica Online” (Hansapanga toetusel), “Oxford Reference Online”, “Oxford English Dictionary”, “Grove Music Online” ning laialdaselt huvi pakkuvad ajakirjad “Science” ja “Nature”.

Elektroonilistele teavikutele (ajakirjad, andmebaadid) kulutas raamatukogu oma eelarvest 1210,0 tuhat kr.

Elektrooniliste andmebaaside ühisostud kooskõlastatakse (teadus)raamatukogudevahelises töögrupis (juht M. Meltsas), lähtudes raamatukogude komplekteerimispõhimõtetest ning andmebaaside katsetustest saadud tagasiside andmetest. 2003. aastal esitati andmebaaside kasutuslitsentside ühisostudeks taotlus Haridusministeeriumile alles siis, kui selle oli heaks kiitnud Teadusraamatukogude nõukogu (HTM juurde ministri käskkirjaga loodud nõuandev organ, esimees TÜR direktor T. Liivamägi).

Ühisostud teostati ELNET Konsortsiumi kaudu ning selleks Haridusministeeriumi eraldatud 8,4 mln krooni laekus Konsortsiumi arvele. Konsortsiumil on ühishankeid tutvustav veebileht (www.elnet.ee/projektid/yhishange/).

Kõige keerulisemad olid läbirääkimised kirjastuse *Elsevier* andmebaasi *ScienceDirect* kasutuslitsentsi ostmiseks. 10. jaanuaril 2003 alanud läbirääkimised jõudsid lepingu allkirjastamiseni alles 17. detsembril 2003. Selle aja jooksul vaheldusid kaks korda firma müügiesindajad, suvine hinnapakumine oli ligi kaheksa korda kallim aasta algul tehtud pakkumisest.

EBSCO andmebaasid on TÜ-s kättesaadavad 1998. aastast, 2002. a on need kõigile Eesti haridus- ja kultuuriasutustele kättesaadavad nn riigilitsentsi alusel, mille põhjal oli kasutajaks registreerunud 102 asutust, tegelikke kasutajaid oli 56.

OSI jätkuprojekti “eIFL” (Electronic Information for Libraries) telliti American Physical Society e-ajakirjad ja andmebaas PROLA; Intsitut of Physics ja Cambridge University Press'i e-ajakirjad (viimased tänu Briti Nõukogu grantile). 2003. a kujunes OSI kaudu andmebaaside kasutuslitsentside muretsemine oodatust vaevalisemaks. Alles kevadel andis “eIFL”-i OSI-poolne koordinaator teada, et soove oli loodetust vähem, mistõttu mitu kirjastust (Highwire Press, Science) loobus lepingu sõlmimisest.

Õiguslaste andmebaaside kasutuslitsentside ostmiseks arendas raamatukogu koostööd välismaa teadusraamatukogudega. Kärt Miili töö tulemusena sai TÜ õigusinformatsioonile juurdepääsu tagava rahvusvahelise Kesk- ja Ida-Euroopa

ning Aasia Õigusinfo Keskuste Õigusinfo Spetsialistide Konsortsiumi (CLCLIS CEEA; Consortium of Legal Resource Centres and Legal Information Specialists of Central and Eastern Europe and Asia) liikmeks. Nimetatud konsortsiumi kaudu on kättesaadavad andmebaasid "WestLaw" ja katsetuseks "Rechtsbibliographie *KusLit*".

Veebilehe (www.utlib.ee) kaudu on kättesaadavad **12 raamatukogus loodud andmebaasi**: e-kataloog ESTER ja teaurus INGRID; "Raamatukogusse tellitud välisperioodika", "Autograafid", "Isikuarhiivid, asutuste ja organisatsioonide arhiivifondid, kolleksioonid", "Kohavaated", "Portreed", "Lotman, J. ja Mints, Z. Epistolaarne isikuarhiiv", "URBIS" (soome-urgi keeleteadus), "Tartu Ülikooli isikkoosseis 1919–1939", "Rahvakombed", "Lääne-Euroopa varane graafika".

Alustati ettevalmistustega erialainfovärvavate loomiseks veebis (põhisosas peavad valmima 2004. a kevadeks)

Positiivsena tuleks märkida TÜ dissertatsioonide elektroonilise publitseerimise korra jõustumist. Loodi vastav andmebaasi mudel, mille tarkvaralise lahenduse testimine ja täiendamine on võimalik alles väitekirjade lisandumisel.

Digitaalteavikute kogus oli aasta lõpuks 1689 teavikut (23 raamatut, 624 autograafi, 884 fotot, 135 gravüüri, 23 maakaarti)

Koostöös TÜ filosoofiateaduskonnaga jätkub projekt "Eesti vanema kirjastõna digitaalne tekstikorpus" (teaduslik juhendaja doktorant Liina Lukas), mille väljundiks on õppevahend ning rariteetsete trükiste digitaalsed kasutuskoopiad. Valmis raamatukogu unikaalset Lääne-Euroopa graafikakogu tutvustav virtuaalnäitus, mis oma ülesehituselt ja eksponeeritava materjali sisulise valiku poolest on üks parimaid Eestis. Virtuaalnäitus loodi andmebaasina, mida on võimalik edaspidi täiendada.

2002. a juubelikonverentsi temaatikat jätkas 15. oktoobril toimunud seminar "Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja" (126 osavõtjat), mis andis hea ülevaate Eesti raamatukogude saavutustest ning tulevikukavadest selles vallas.

Eesti-Saksa akadeemilise nädala *Academica* ajal viibisid Tartus Baieri Riigiraamatukogu kogude ja kataloogide direktor Klaus Kempf ning digiteerimiskeskuse juhataja *PhD* Markus Brantl, kellega arutati koostöövõimalusi. Baieri Riigiraamatukogul on rikkalikud kogemused vanade teatmeteoste kättesaadavaks tegemisel veebikeskkonnas (digiteerimine, metaandmed) ning nad avaldasid omapoolset valmisolekut ühistööks *Baltica*-, *Estonica*-teatmeteoste digiteerimisel.

Digiteerimise võimalused raamatukogus on ammendumas – tarvis oleks investeerida tehnikasse ning lisatööjõudu. Probleemiks on seegi, et suur osa teadus- ja kultuurilooliselt olulistest kogudest on elektrooniliselt kirjeldamata.

Digitaalkogude loomine on ressursimahukas (tehnika, tarkvara, oskusteave), üha olulisem on rahvusvaheline koostöö. Kuigi 2002. a EL 6. raamprogrammis osalemiseks algatatud ajalooliste erikogude digiteerimise ning võrgukeskkonnas kättesaadavaks tegemise projekt ei leidnud rahastamist, andis see suurepärase võimaluse enda tutvustamiseks ning koostööpartnerite leidmiseks. Rahvusvahelistes projektides, eriti EL projektides, osalemise eelduseks on sarnaste rahvuslike projektide ning vastava tehnilise infrastruktuuri olemasolu (Eestis alles kavandamisel) ja jätkusuutlikkus (töö jätkub rutiinselt ka pärast projekt-finantseerimise lõppemist).

V. LUGEJATEENINDUS

Aruandeaastal kasvasid nii registreeritud kui teavikuid laenanud lugejate arv. Registreeritud lugejatest oli 49,6% väljastpoolt Tartu Ülikooli. Jätkuvalt vähenesid füüsiliste külastuste ja raamatukogutöötaja vahendatud laenutuste arvud (vt lisa I, tabel 5).

Füüsiliste külastuste arvu langus on seletatav elektrooniliste teenuste osakaalu suurenemisega. Kataloogiotsinguks, teavikute tellimiseks (eriti uemate teoste puhul) ja laenutähtaja pikendamiseks ei pea enam raamatukogusse tulema, seda on võimalik teha e-kataloogi vahendusel. Kõik raamatukogusse tellitud e-ajakirjad ja andmebaasid on kasutatavad ülikooli arvutivõrgus ning õppejõududel ka koduarvutite kaudu.

Laenutuste üldarvu langus on seotud avakogude suurendamisega – 2003. a suurenesid avakogud 800 laudimeetri võrra, st et 11,23% (6357 laudimeetrit) kasutuskogudest on avariilistel. Peاراamatukogus oli iseteeninduslik laenutamine avariilisel ca 1000 eks päevas. Statistikast jääb välja ka hoidlas asuvate ajakirjade vanemate aastakäikude laenutamine, sest ajakirjade üksiknumbrid ei kajastu e-kataloogis ning neil puuduvad laenutuse registreerimiseks vajalikud ribakoodid.

TÜ arvutivõrgus oli võimalik kasutada 69 andmebaasi 11594 e-ajakirjaga. 2002. a võrreldes on e-ajakirjade nimetuste arv peaaegu kahekordistunud (6590 nim).

Üle poole teadusraamatukogudesse ühiselt ostetud andmebaaside kasutusest langeb Tartu Ülikoolile, näiteks EBSCO andmebaaside puhul on see 55%, *ScienceDirect (Elsevier)* puhul kuni 70%.

E-ajakirjade arvu kasvu tulemusena on kahanenud ka raamatukogudevahelise laenutuse näitajad. RVL-i tellimustes tõuseb monograafiate osakaal, neile on ka palju äraütlist. Kõrgete hindade tõttu muretsevad raamatukogud

monograafiad 1 eksemplaris ning need on mõeldud enamasti kohalkasutamiseks. Küllalt palju äraütusi langeb ka ajakirjaartiklitele, millest on olemas vaid elektroonilised versioonid. Nendest koopiote tegemine enne ajakirja trükiversiooni ilmumist on reeglina keelatud.

Pearaamatukogus reorganiseeriti ajakirjade, teaduskirjanduse ning õppekirjanduse lugemissaalid valdkonnakeskseteks (humanitaarteadused, loodusteadused ja arstiteadus, sotsiaalteadused) lugemissaalideks. Asukohta vahetas ligi 200000 trükist. Kaotati eraldiseisev õppekirjanduse kogu, sh kinnine hoidla, mille asemele sisustati 2. korrusel (end kataloogimisosakonna tööruum) iseteeninduslik avahoidla ning 40-kohaline arvutiklass. Kaotati ka andmebaaside ruum, arvutid paigutati lugemissaalide fuajeedesse ning teatmekirjanduse lugemissaali; asukohta vahetas ka Eurodokumentatsiooni keskus. Detsembris registreeritud päringute analüüs kinnitas, et lugejad orienteeruvad uuenenud lugemissaalides rahuldavalt. Samal ajal (detsembris) korraldatud lugejaküsitluse tulemusena andis 40% vastanutest uuendustele positiivse hinnangu, 35% negatiivse (küsimustikule vastas 40 inimest).

Üliõpilaskonnas leidis positiivset vastukaja "Õöraamatukogu" talvise ja kevadise eksamissessiooni ajal (19.01.–23.01.; 24.05.–04.06.), mil pearaamatukogu oli tavapärasest mitu tundi kauem avatud. Ettevõtmist rahastas osaliselt Üliõpilasedustus.

Uute teenuste juurutamiseks – operatiivne teavitamine e-postiga või SMS-iga laenu tähtaja täitumisest, soovitud raamatu järjekorra kätte jõudmisest, raamatukogukaardi kehtivuse tähtaja lõppemisest – viidi läbi küsitlus, mille käigus püüti välja selgitada kasutajate eelistusi teabe saamiseks. Rõhuv enamus küsitletutest eelistas e-posti.

Kasutajakoolitus

2003. aastal toimusid esmakursuslastele mõeldud raamatukoguõppused (50 tundi, 1233 osavõtjat) referentide poolt teaduskondadega kokkulepitud ajal, valdavalt septembri kahe esimese nädala jooksul. Neljas teaduskonnas olid need muudetud õppekava osaks, st üliõpilastelt nõuti raamatukoguõppuse läbimist ja vastavate testide täitmist. Mõnes teaduskonnas toimusid raamatukoguõppused ka avatud ülikooli üliõpilastele. Edaspidi on eesmärgiks teha lugejakoolitust mõne õppeaine raames ning lasta üliõpilastel täita raamatukogu kasutamise oskuste test, mis aitab neil omandada elektronkataloogist infootsingu põhitõdesid.

VI. KOGUDE TÄIENDAMINE, KORRALDAMINE JA SÄILITAMINE

2003. a oli komplekteerimiseelarve **10,228 mlj kr** (2002. a 10,203; vt. lisa I, tabel 2). Haridusministeerium eraldas 8,4 mlj kr andmebaaside ühisostudeks, milles kõigis osales ka TÜR.

Avalik-õiguslike ülikoolide rektorite ja haridusminister Tõnis Lukase vahel jaanuaris 2002 sõlmitud nn ühiste kavatsuste kokkuleppest juhindudes kirjutati 2003. a riigieelarvesse uuesti sisse (pärast 1996. a) teadusraamatukogudele määratav komplekteerimisraha. 2003. aastal pidi see summa olema 26 miljonit krooni ning kasvama 2006. aastaks 60 miljoni kroonini. Tuleb silmas pidada, et kasutuslitsentsiga andmebaaside hinnad ei ole n-ö kulupõhised ja sageli on sama andmebaasi hind vaesemate riikide raamatukogudele mitu korda odavam kui rikaste riikide raamatukogudele. Ei tohi unustada, et sisseostetava teadusinformatsiooni hind tõuseb samas tempos kui Eesti eemaldub ülemineku-riigi staatusest.

Tegelikkuses eraldati 2003. aasta riigieelarvest teadusraamatukogude komplekteerimiseks 23,5 mln krooni, mis on suur edasimineku varasemaga võrreldes. Raamatukogude reaalsed komplekteerimiseelarved suurenesid vähem. Igal juhul võib öelda, et teadusinformatsiooni ostmine leidis heakskiidu riigi tasemel, mis on ka ühe arenenud riigi tunnuseks. Esimest korda oli võimalik planeerida andmebaaside ulatuslikumaid ühisoste, kogude arendamises tekkis teatud stabiilsus ja plaanipärasus. Samas jätkus Eesti Akadeemilise Raamatukogu (2003. aastast Tallinna Pedagoogikaülikooli koosseisus) komplekteerimise ümberprofileerimine, mille tulemusena TÜ Raamatukogu ja TTÜ Raamatukogu võtsid üle loodusteaduslike ajakirjade ettetellimislepinguid ligi 2 miljoni krooni ulatuses.

Võrreldes varasemaga muretseti raamatukogusse rohkem teatmeteoseid, sõnaraamatuid, keeleõppe materjale. Nn *Generalia*-teoste muretsemiseks kulutati 601,35 tuhat kr. Välismaise teadus- ja õppekirjanduse (trükiajakirjad, monograafiad, erialased teatmeteosed, õpikud) kulutati 4907,57 tuhat kr (2002. a – 4630,81 tuhat kr), mille jagunemisest teaduskondade vahel vt lisa I, tabel 3.

Mõningast kokkuhoidu annaks trükiajakirjadest loobumine, valdav osa õppejõududest aga ei soovi piirduda ainult e-ajakirjade tellimisega. Õigustatud on ka küsimus ajakirjade arhiivist ning sellest, mis saab siis kui mõningate oluliste väljaannete kasutuslitsentsi eest ei suudeta liialt kõrge hinna tõttu enam maksta.

Taastus süstemaatiline töö *Estica–Baltica* kirjandusega. Võeti vastu põhimõtteline otsus koondada raamatukokku kultuurilooliselt väga väärtuslik ülikooli filmi-, video- ja heliarhiiv, millel erinevatesse hoonetesse laialipaisatuna

puuduvad korralikud hoiutingimused. Kogu korrastamine, kirjeldamine ning vastavate säilitustingimuste loomine nõuab lisaressursse, mida loodame saada projektide kaudu.

Rahvusvaheline **publikatsioonide vahetus** püsib juba aastaid stabiilsena. 2003. a vahetati publikatsioone 320 asutusega. Vahetuseks vajalike väljaannete ostmiseks kulutati 603 tuh kr. Vahetusena saabus 1898 trükist koguväärtusega 851352,79 kr.

Jätkus USA Kesk- ja Ida-Euroopa raamatukogudele suunatud ajakirjade annetuse ning G. Sorose Fondi "Puškini"-projekt (vene väärtkirjandus), Šveiti kirjastuselt Th. Karger-Verlag saabus kingitusena 29 nim teadusajakirju. Kõige väärtuslikum vahetuse teel saadud väljaanne oli: Baltisches biographisches Archiv (BaBA) = Baltic biographical archive: [eine alphabethische Kumulation von biographischen Einträgen aus ca. 180 Nachschlagewerken von ca. 1650 bis 1993] / advising editor: Paul Kaegbein; editor: Axel Frey. – München: Saur, [1995–1998] (420 mikrofišši).

Kasutuskogudesse lisandunud 43559 teavikust osteti 11618 eksemplari, vahetusena saabus 1898 eks, annetusena 10269, sundeksemplarina 12110 ning muudest allikatest 7664 eks.

Seoses õppekirjanduse avakogu loomisega ning lugemissaalide ümberkorraldamisega jätkus vananenud ning liigeses eksemplaarsuses olevate trükiste kustutamine. 2002. aastast ületab kustutatud teavikute arv lisandunud teavikute arvu, mille tulemusena on kasutuskogud vähenenud 108610 eks. võrra.

Seisuga 31.12.2003. oli kogude suurus 3 704 515 a-ü (61883 laudimeetrit; lm), sellest

- kasutuskogudes 3 369 559 (56568 lm)
- vahetuskogus 24 355 (309 lm)
- varukogus 310 682 (5006 lm).

Tabel 1. Kogude juurdekasv 2000.–2003. a

Aasta	Juurdetulek	Kustutamine	Seis aasta lõpul
2000	44453	26268	3453234
2001	47993	29464	3471763
2002	52144	83019	3440888
2003	43559	115294	3369515

Kogude säilivuse seisukohast on jätkuvalt probleemiks nõuetele mittevastav kliima hoidlates. Ventilatsioonisüsteem ja õhukonditsioneerid on amortiseerunud, paikse leevendusabinõuna kasutatakse veenõusid nagu aastakümneid tagasi. Tõsisel ohul on pärgament- ja nahkköited, mis liigkuivas õhus on tugevasti deformeerunud. Piiratud ressursid ei võimalda teha restaureerimis- ja konserveerimistöid vajalikus mahus. Projektile "TÜ Raamatukogu humanitaarteaduslike ja museoloogiliste kogude säilitamine, täiendamine ja kirjeldamine" eraldatud rahast muretseti säilitustarvikuid 41793 kr eest.

VII. KOGUDE KIRJELDAMINE E-KATALOOGIS

Aasta lõpuks oli e-kataloogis ESTER kirjeldatud 27,21% kasutuskogudes olevatest eksemplaridest.

Olukorras, kus lugejad üha enam on harjunud vajaliku trükise leidmiseks pöörduma e-kataloogi poole, ei saa rahul olla kaartkataloogide masinloetavasse vormi üleviimise (retrokonversiooni) tempoga, mistõttu suur osa raamatukogu varadest on veel "peidetud aarded". ELNET Konsortiumi poolse rahastamise lõppemisega seiskus töö võõrkeelsete raamatute ja perioodika kataloogide retrokonversiooniga. Eesti retrospektiivse rahvusbibliograafia projektide "Eesti raamat 1525–1917" ja "Eesti raamat 1945–1994" raames jätkati kaartkataloogide konverteerimist, prioriteediks uuem eesti raamat. Võrreldes teiste teadusraamatukogudega on TÜR-is kõige vähem jõutud tegelda kaartkataloogide retrokonversiooniga.

Elektronkataloog vajab korrastamist (kirjete redigeerimine, märksõnastamine), tööjõu puudusel ei ole olnud võimalik vajalikus mahus sellega tegelda. Kahjuks ei leidnud ka ELNET Konsortium võimalusi töö rahastamiseks. Sellele vaatamata otsustati asuda korrastama andmebaasi nimeregistrit – iga kataloogija, kes sisestab kirje ESTER-isse, peab ühtlustama ka kõik antud nime vormid.

ESTER-is osaleb 25 TÜ erialaraamatukogu (lisaks veel TÜ Kliinikumi Medinfo keskus, Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu, Riigikohtu raamatukogu, Balti Kaitsekolledži raamatukogu ja O. Lutsu nim. Tartu Linna Keskraamatukogu). Kõik e-kataloogis osalevate TÜ erialaraamatukogude töötajad on saanud pearaamatukogus vastava väljaõppe. Neile on koostatud õppematerjalid on kättesaadavad veebis (autor Liilia Külv).

VIII. BIBLIOGRAAFIATÖÖ

2003. a oli bibliograafiatöös käsil neli teemat:

- Tartu Ülikool. Ajalugu. Õppejõudude, teenistujate ja kasvandike biobibliograafia (1632–1710; 1802– ...),
- ARTIKKEL (Eesti ajakirjanduse jooksev analüütiline bibliograafia)
- Eesti ajaloo bibliograafia 1918–1944 (2003. a lisandus 2595 kirjet; aasta lõpuks umb 5000 kirjet)
- Tartu Ülikooli Raamatukogu väljaanded.

Bibliografeeritud materjal kajastub e-kataloogis ESTER.

Mõte Tartu Ülikooli bibliograafia edasiarendamisest Eesti teadusbibliograafiaks on leidnud positiivset vastukaja nii ülikoolis kui Haridus- ja Teadusministeeriumis. Kahjuks on bibliograafide hulk selle töö jaoks väike, praeguse koosseisuga suudetakse bibliografeerida vaid mõningane osa TÜ materjale.

Märkimist väärib soome-ugri keeleteadusliku kirjanduse (1988–2001) andmebaasi kättesaadavaks tegemine raamatukogu veebilehe kaudu. Andmebaasi koostamist alustati 1991. a koostöös Soome, Ungari ja Saksamaa fenno-ugristika keskustega (pärast töötaja koondamist jätkus see projektina TÜ Paul Ariste soome-ugri põlisrahvaste keskuse juures).

IX. TÖÖ KÄSIKIRJADE JA HARULDASTE RAAMATUTEGA

Kogude täiendamine, korraldamine ja teaduslik kirjeldamine

Käsitirjakogusse võeti vastu prof Viktor Palmi ja Lev Vassiljevi arhiivimaterjalid. Täienesid mitmed teisedki isikuarhiivid (V. Masing, U. Ivask, G. Rägo, F. Klement, O.-M. Klaassen jt). Rektori ja TÜ Nõukogu otsusega anti Eesti Teaduste Akadeemiale üle tema algusaastate arhiiv (Fond 40; 57 säilikut).

Haruldaste trükiste kogusse lisandus 52 nimetust, peamiselt ostude või annetustena. Huvitavaimaks tulemaks oli Arvo Mägi “Eesti rahva ajaraamatu” 1980. aastatel New-Yorgis trükitud konspiratiivväljaanne, mis Eestisse toomiseks oli köidetud E. Öpiku teose “Talurahva mõisavastane võitlus Eestis Põhjasõja esimesel poolel 1700–1710” (Tallinn, 1964) kaante vahele.

Kunstikogusse lisandusid ekssliibrised Heiki Lahe kollektsioonist (56) ning J. W. Krause joonistused, vana võõrkeelse raamatu kogust üle võetud koha-

vaadete ning portreede albumid, M. Leisi serigraafiad ning K. Magritzi linool-
lõiked.

Fotokogu täienes peamiselt raamatukogu ja ülikooli sündmusi kajastavate
kroonikafotodega.

Lõplikult korraldati 6 arhiivifondi (D. H. L. v. Ompteda, R. Henz, E. Rau-
dam, R. Nigol, E. Tender, T. Sutt), nende nimistud on kättesaadavad nii veebis
kui ka kollektsioonikirjena ESTER-is. Lõpetati 17.–18. sajandi mälestus-
albumite sissekannete (442 autograafi) ja I. J. v. Esseni kirjakogu ladinakeelsete
kirjade (52 kirja) teaduslik kirjeldamine. Alustati De la Gardie perekonnaarhiivi
kirjade teadusliku kirjeldamisega ning ettevalmistustega 13.–16. saj ürikute
teaduslikuks kirjeldamiseks.

Jätkus arhiivifondide nimistute elektrooniline publitseerimine ning teadus- ja
kultuurilooliselt oluliste materjalide digiteerimine nende kättesaadavaks tege-
miseks võrgukeskkonnas. Töötati välja kirje struktuur kunstiteoste elektrooni-
liseks kataloogimiseks. Alustati virtuaalnäituse “Baltisaksa kunst Tartu Ülikooli
Raamatukogus” ettevalmistamist.

Aasta jooksul teenindati käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas 277
uurijat (1135 külastust), kes kasutasid 4850 teavikut. Kasutajatest 67 % olid TÜ
üliõpilased, õppejõud. Välisuurijaid oli Lätist, Saksamaalt, Soomest, Rootsist,
Venemaalt jm. Kirjalikke päringuid saabus 200. Kasutajate soovil valmistati
5532 koopiat (ksero-, foto- ja digitaalkoopiad, mikrofilmid).

X. TEADUSTÖÖ

Teadustöö suunad:

1. Raamatukogu ajalugu, kogude koostis ja kujunemislugu; raamatu ajalugu

Koostamisel on ülevaateos “Tartu Ülikooli Raamatukogu ajalugu 1802–
2002”, v.-teadur, ajal-knd H. Tankler ja referent M. Ermel. H. Tankleri osa
(1802–1917) on põhiosas valmis, M. Ermel jätkas materjali kogumist.

Raamatukogu 2002. a aastaraamatus ilmus mitu ülevaadet raamatukogus
talletatavatest arhiivifondidest (H. Kadari, A. Kaelse, V. Kalnini, G. v. Knor-
ringi, H. Perlitzi isikuarhiivid; Saksamaal 1946–949 tegutsenud Balti Ülikooli
eesti sektori arhiiv, Eesti kooli õppekava 1920.–1930. a toetav slaidikogu).
Ajaloodoktorant L. Dubjeva publitseeris vene ajaloolase, akad J. Gautier' ja TÜ
Raamatukogu raamatukoguhoidja (1920–1922) Udo Ivaski kirj vahetuse 1920.–
1921. a.

Jätkus käsikirjakogu teaduslik kirjeldamine. Kataloogiti 17.–18. saj mälestusalbumite sissekanded (442 autograafi); lõpetati I. J. v. Esseni kirjakogu ladinakeelsete kirjade (18 kirja) kataloogimine; alustati De la Gardie perekonnaarhiivi kirjade teaduslikku kirjeldamist ning eeltöödega 13.–16. saj pärgamentürikute teaduslikuks kirjeldamiseks.

2. Tartu Ülikooli ajalugu, teaduskontaktid Euroopa ülikoolide ja teadusasutustega.

Vanemteadur H. Tankler jätkas TÜ teaduskontaktide uurimist. Lõpetamisel on monograafia Tartu Ülikooli teadussidemetest Berliiniga meditsiini alal 19. saj–20. saj algul. (ilmub 2004. a kvadel). Koostöös Ukraina teadusloolastega valmis kogumiku “Тартуский университет и Украина” käsikiri (200 lk), mis on esitatud avaldamiseks Kiievi kirjastusele ГП Інформаційно-видавничий центр Гокмстата України. Läti TA ja Läti Ülikooli toimetistele on esitatud avaldamiseks TÜ ja Läti teaduskontakte 1920.–1930. a käsitlevate artiklite käsikirjad. Koostöös TÜ farmaatsiateadlastega ilmus kaks artiklit farmaatsiateaduse arengust Tartu ülikoolis 19. saj. H. Tankler oli 5 ettekande põhi- või kaasautor Riias 13.–15. okt 2003. a toimunud 21. rahvusvahelisel Baltimaade teadusajaloo konverentsil. Maikuu pidas ta ettekande TÜ teaduskontaktidest konverentsil Oxfordis

Vanemteadur A. Teringul valmis monograafia “Eesti-, liivi- ja kuramaalased Euroopa ülikoolides 1561–1798” käsikiri (600 lk), mis on üleantud Eesti Ajalooarhiivi Kirjastusele, jätkub koostöö toimetajaga. Jätkus töö teatmeteose “Die Matrikel der est-, liv- und kurländischen Studenten 1561–1800” käsikirjaga: biograafiliste andmete kontrollimine, täpsustamine ning täiendamine. A. Tering alustas materjali kogumist artikli “Heliootsentriilise planeedisüsteemi käsitlemine Wittenbergi ülikoolis kuramaalase Julius Hartmanni disputatsioonis 1659. aastal” jaoks.

3. Raamatukogunduse kaasaja probleemid

Üld- ja arendusosakonna juhataja T. Kuusik kaitses magistriöö (TÜ-s; juh. prof K. Türk) “Töösoorituse hindamine TÜ Raamatukogu näitel”; koostamisel on kolm magistristööd: ülikooliraamatukogu teenuste kontseptuaalne mudel (M.-N. Ilus, TPÜ infoteaduste osakond), meeskonnatöö sisemise suhtekorralduse eeldusena (M. Poljakov; TPÜ infoteaduste osakond) ning teadusraamatukogude koostöö aspekte elektroonilise raamatukogu loomisel (T. Liivamägi; TPÜ infoteaduste osakond).

XI. KOOSTÖÖ EESTI RAAMATUKOGUDEGA

realiseerus esmajoones ELNET Konsortsiumi ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu toimkondade ja töögruppide kaudu infosüsteemi INNOPAC rakendamiseks, ühiste andmebaaside (e-kataloog ESTER; ajakirjade jooksva analüütilise bibliograafia andmebaas ARTIKKEL) loomiseks ning elektrooniliste teavikute ühishangeteks, millest oli juttu eespool.

Sügisel algas töö teadusraamatukogude ühise komplekteerimiskava väljatöötamiseks, vastavat töögruppi Haridus- ja Teadusministeeriumi juures juhtis TÜR väliskirjanduse osakonna juhataja Kertu Uri.

XII. RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Traditsioonilisteks vormideks on publikatsioonide vahetus ning raamatukogudevaheline laenutus.

2003. a osales raamatukogu kahes ulatuslikumas rahvusvahelises projektis

- Electronic Information for Libraries (eIFL) – OSI projekt elektrooniliste ressursside kättesaadavaks tegemiseks Ida-Euroopa ja arengumaade raamatukogudele. Projekti Eesti kuraator oli TÜ Raamatukogu töötaja Marika Meltas
- Handbuch des personalen Gelegenheitsschrittums in europäischen Bibliotheken und Archiven – Osnabrücki Ülikooli Varase uusaja kultuuri interdistsiplinaarse uurimise instituudi 1996. a algatatud projekt.
- DIEPER (Digitised PERiodicals; EL projekt Alamsaksimaa Riigi- ja Göttingeni Ülikooli Raamatukogu juhtimisel)

Ennistuskeskusel jätkus koostööleping Soome Kirjanduse Seltsi raamatukoguga sealsete trükiste restaureerimiseks.

Jätkus informatsiooniline kaastöö Bundesinstitut für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa'ga Saksamaal, mille käigus saadeti instituudi aastaraamatule annoteeritud bibliograafinimestik Eestis ilmunud siinset kultuuriajalugu käsitlevatest publikatsioonidest.

Academica VII (20.–25. sept) külalisteks olid Baieri Riigiraamatukogu kogude ja kataloogide osakonna direktor Klaus Kempf ning digiteerimiskeskuse juhataja Markus Brantl, kes esinesid loengutega.

K. Kempf:

- Hübriidraamatukogu väljakutse. Baieri raamatukoguvõrgu näitel
- Digitaalajastu, kuid raamatukogudes kummitab ruumipuudus. Uued raamatukoguhooned ja kogude hoiustamise lahendused Saksamaal/Baieris.

M. Brantl:

- Retrodigiteerimine Saksamaa raamatukogudes – möödanik, olevik ja tulevik
- Digiteerimisest Baieri Riigiraamatukogus.

Turu Ülikooli Raamatukogu kogude direktor Antero Laiho pidas ettekande oma raamatukogu kogude arenduse poliitikast ning kogemustest e-raamatukogu arendamisel.

Raamatukogu oli järgmiste rahvusvaheliste organisatsioonide liige:

- Euroopa Informatsiooni Assotsiatsioon (EIA), Balti ja Põhjamaade haru
- Euroopa Tervishoiduteabe ja Meditsiiniraamatukogude Assotsiatsioon (EAHIL; European Association for Health Information and Libraries Association)
- Läänemeremaade Raamatukogude Ühendus *Bibliotheca Baltica*
- Rahvusvaheline Muusikaraamatukogude, – arhiivide ja -dokumendikeskuste Assotsiatsioon (IAML; International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres)
- Rahvusvaheline Õigusraamatukogude Assotsiatsioon (IALL; International Association of Law Libraries)
- Euroopa Teadusraamatukogude Liit (LIBER; League of European Research Libraries)
- Kesk- ja Ida-Euroopa ning Aasia Õigusinfo Keskuste Õigusinfo Spetsialistide Konsortium (CLCLIS CEEA; Consortium of Legal Resource Centres and Legal Information Specialists of Central and Eastern Europe and Asia).

Direktor Toomas Liivamägi oli IFLA Ülikoolide ja teiste teadusraamatukogude alalise komitee liige ning kogude direktor Kristina Pai valiti LIBER-i kogude arenduse sektsiooni liikmeks.

K. Pai, A. Kartul ja A. Sepp osalesid juulis 2003 Tallinnas toimunud IAML-i aastakonverentsi ettevalmistamisel. T. Liivamägi oli Rahvusvahelise Lugemisühingu IRA (International Reading Association) Tallinnas toimunud aastakonverentsi korralduskomitee liige.